

EDUCAȚIA: GARANT AL RESPECTĂRII DREPTURILOR OMULUI ÎN CONTEXTUL CRIZELOR GLOBALE

Prof. drd. Nadia ANDREICA

*Universitatea Babeș Bolyai – Cluj-Napoca, Facultatea de Filosofie
nadiaandreica@yahoo.com*

ABSTRACT: Education: a Guarantor of Respect for Humain Rights in the Context of Global Crises.

The existence of a society that does not record the educational process among its main concerns is unimaginable. Nowadays, at this stage of massive construction of societies, the relational diversity within them threatens to divide and push them into chaos and anarchy; therefore, as they need a variety of codes of law to regulate different sectors of activity, they also primarily need a regulation of the individual's development at least to the same extent.

If law is exercised upon the individual, from the moment he becomes a legal object and sanctionable in case of disobedience to public order, committing himself to means of coerce and force, education, however, takes place focusing exclusively on pacifist methods; it focuses on guidance that may win the adhesion of its object and shape an individual according to a valid model in the respective society.

Discrimination becomes a problem of conscience with depths of proportion within the European context. Thus, people must be educated in this matter given the fact that discrimination disrupts communion among citizens. It has been observed that this practice contravenes both human rights and the idea of civilization as support for cultural harmony.

What unites people regardless of ethnicity, nationality, age, religious affiliation, etc., are the democratic rights granted to them.

Keywords: *the educational process, society, discrimination, human rights, cultural harmony.*

Educația, ca preocupare formativă a omului, nu poate să fie determinată istoric. Așupra începuturilor educației nu există date precise. Chiar înain-

te de constituirea grupurilor umane primare, (clan, trib), educația a fost o realitate în sânul familiei. Ea rezidă într-un instinct existent în structura umană care s-a manifestat în sânul familiei încă de la apariția ei.

De asemenea, nu se cunoaște epoca în care să fi existat numai o singură familie. Constituiți într-o familie, membrii ei au constatat existența și a altor familii. De aici și apariția relației sociale, care nu se putea desfășura la voia întâmplării și la bunul plac al oricui. Rânduirea raporturilor dintre oameni și grupări a impus tuturor și fiecăruia un anumit mod de comportare. Or, a ajunge să te porți într-un anumit fel, înseamnă a trece printr-o filieră educativă, indiferent de dimensiunile ei.

Dar manifestarea fenomenului educațional nu poate fi exclusiv datorat existenței unui cadru social. Este de presupus pe bune temeiuri că în simplul cadru familial, părinții tindeau să-și crească copiii într-un anumit fel, care reprezenta forma lor de viață optimă. Nu există documente care să ateste că în sânul familiei, de la aura omeniirii, a existat un ideal educativ. Însuși bunul-simț are rezerve să admită că familia, de la prima ei încheiere, și-a crescut fiii urmărind un ideal educativ. Dar este indiscutabil că pentru a face viața posibilă și suportabilă în familie, părinții au trebuit să impună copiilor anumite norme de conduită. Acestea au fost primele manifestări ale faptului educațional.

Se înțelege că pe parcursul dezvoltării înjghebărilor omenești comunitare, educația a căpătat noi valențe și, de unde a fost o activitate derivată dintr-o inițiativă particulară, a ajuns să fie o preocupare de stat. Știm bine ce importanță avea în societatea romană educația.

Ea presupunea atunci existența unui model, pretindea o persoană care să modeleze ființele încă nestructurate, după un anumit sistem educativ, și era de așteptat ca acest sistem să nu fie unul singur, ci să genereze o multitudine de asemenea sisteme.

Este de neimaginat existența unei societăți care să nu înscrie printre primele preocupări procesul educativ. Astăzi, în acest stadiu de constituire gigantică a societăților, diversitatea relațiilor din sânul lor amenință să le descompună și să le împingă în haos și anarhie, așa încât, după cum au nevoie de variate coduri de legi, care să reglementeze diferitele sectoare de activitate, ele au cel puțin în aceeași măsură nevoie de o reglementare, în primul rând, a dezvoltării individului.

Și dacă legea se exercită asupra individului, din momentul în care el devine obiect juridic și sancționabil în caz de nesupunere la ordinea pu-

blică, obligându-se așadar la mijloace de constrângere și forță, educația în schimb se desfășoară punând accentul aproape exclusiv pe mijloace pacifiste, pe o îndrumare care să câștige adeziunea obiectului ei și să formeze un ins conform unui model valabil în societatea respectivă.

Încât se poate spune, în mare, că educația prezidează în general existența individului până dobândește răspundere juridică, iar de aici, existența lui este prezidată de legea scrisă. Așadar, este de neimaginat funcționarea normală a unei societăți, fără să se consacre în dezvoltarea indivizilor ei un capitol extrem de important, acela al educației.

În faza actuală a societății noastre, educația¹, atât a individului cât și a grupurilor sociale, a dobândit o importanță crucială. Creșterea numerică a cetățenilor, apariția unei diversități de profesii și ocupații până acum necunoscute la noi, face din ce în ce mai dificilă exercitarea legii asupra întregului corp social.

Discriminarea este un fenomen răspândit la nivel european și nu numai. În conformitate cu art. 14 al *Convenției Europene a Drepturilor Omului*, exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute în Convenție este asigurată fără nicio deosebire, bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație. Totuși, încă ne confruntăm cu prejudecăți rasiale nefondate și fără vreo bază obiectivă. Discriminarea devine o problemă de conștiință cu adâncimi de proporții în contextul european și omul trebuie educat în acest sens, întrucât discriminarea întrerupe comuniunea între cetățeni. Se constată că această practică contravine atât drepturilor omului, cât și ideii de civilizație care susține armonia culturală.

Este foarte importantă educația copiilor² în acest sens, încă de la vârste fragede. Cu atât mai mult cu cât în zilele noastre, într-o eră digitală, copiii au acces rapid la tot felul de informații, prin care pot fi manipulați și care îi pot determina să acționeze uneori necorespunzător într-o situație legată de exemplu, de drepturile omului.

1 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Current Values of Education and Culture", în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.

2 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Valences of Education", în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.

Există o intoleranță internațională manifestată tacit și trebuie clarificată, deoarece felul în care se percep cetățenii reciproc poate avea efecte semnificative asupra acțiunilor din viitor.

Iată exemplul unui caz de discriminare: *Joi, 1 decembrie 1955, în Montgomery, S.U.A, Rosa Parks, în vârstă de 42 de ani, călătorise acasă cu autobusul după o zi lungă de lucru. Rezidenții de culoare din Montgomery evitau adesea autobuzele municipale din cauza legii segregării, care spunea că partea din față a unui autobuz era rezervată cetățenilor albi, iar scaunele din spate, cetățenilor de culoare. Cu toate acestea, șoferii de autobuz aveau autoritatea de a cere unei persoane de culoare să renunțe la un loc pentru un cetățean alb. În această după-amiază de joi, într-un moment de pe traseu, un bărbat alb nu avea scaun, deoarece toate scaunele din secțiunea "albă" desemnată erau ocupate. Astfel, șoferul le-a spus cetățenilor din cele 4 scaune din primul rând, din secțiunea "colorată" să se ridice, adăugând în realitate un alt rând la secțiunea "alba". Trei dintre ei au ascultat. Rosa Parks nu a făcut-o.*³ Rosa Parks este persoana care a ajutat la inițierea mișcării drepturilor civile din Statele Unite.

Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de o instanță, în cazul în care infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege (articolul 2). Dar întrebarea este ce se va întâmpla cu cei care comit crima? Această întrebare este legitimă în conștiința europeanului civilizată. Există nenumărate exemple din care s-a dedus un comportament înrăutățit al criminalului odată ieșit din penitenciare, iar structura sa psihică degenerază chiar mai mult prin izolare și alăturarea lui într-o societate care îi oferă în permanență anti-exemple de gândire. Mai mult, când se întorc în societate sunt primiți cu teamă și cu reticență, ajungând la concluzia că totul le-a fost pecetluit, iar statutul anterior îl consideră de preferat.

Ceea ce leagă toți oamenii, indiferent de etnie, nație, vârstă, apartenență religioasă, etc., sunt drepturile democratice acordate acestora. Pentru a întări această idee, consider că este necesară reevaluarea unor puncte problematice cu care se confruntă omenirea astăzi, în contextul unor crize globale tot mai accentuate, puncte problematice cum ar fi discriminarea și rigiditatea față de mentalitatea criminală, despre care am amintit anterior.

---

3 <https://www.history.com/this-day-in-history/rosa-parks-ignites-bus-boicot>

Europa, în special, a dat întotdeauna dovadă de adaptare la situații, ridicându-se deasupra problemelor, ba chiar folosindu-le ca oportunități de autodepășire; cu atât mai mult va face acum, când viitorul sălășluiește în provocările prezentului. Prin educația continuă a noastră, a tuturor, putem avea astfel un garant al respectării drepturilor omului în contextul crizelor globale actuale.⁴

Bibliografie:

- ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Current Values of Education and Culture”, în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Valences of Education”, în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 208-215.

Webografie:

- [ro.m.wikipedia.org/wiki/declarația_Universală_a_Drepturilor_Omului](https://ro.wikipedia.org/wiki/declarația_Universală_a_Drepturilor_Omului)
- <https://www.history.com/this-day-in-history/rosa-parks-ignites-bus-boicot>

---

4 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 208-215.